

Bojové použití vrtulníkůvých výsadků v součinnosti s pozemními vojsky při ovládnutí vodního toku

*Plukovník Ladislav Kováč,
major Vladimír Polcar*

*Článek stručně charakterizuje organizaci a plánování
vzdušných výsadků a uvádí opatření, kterými se za-
bezpečuje jejich použití v součinnosti s pozemními
vojsky.*

Široké možnosti použití zbraní hromadného ničení, zavádění raketové techniky a nových dopravních prostředků do výzbroje armád podstatně zvýšily úlohu vzdušných výsadků v soudobé vševojskové operaci (boji).

Vzdušné výsadky mohou plnit v útočné operaci (boji) různé úkoly. Jedním z nich může být jejich použití při útoku s násilným přechodem vodního toku k ovládnutí předmostí a zabezpečení vysokého tempa útočné operace (boje).

V tomto článku je řešeno použití vzdušného taktického výsadku přepravovaného na vrtulnících k ovládnutí předmostí při útoku s násilným přechodem vodního toku z chodu.

Taktický vzdušný výsadek může v tom případě plnit následující úkoly:

- ovládnout přechody a přepraviště přes řeku;
- obsadit výhodný úsek obranného postavení nepřítele a zabezpečit tak přepravu vlastních vojsk přes vodní překážku;
- zmocnit se výhodných čar a objektů na cestách přesunů záloh nepřítele k vodnímu toku a zabránit mu v zaujetí obrany na řece.

Plnění některého z uvedených úkolů vzdušným výsadkem po vysazení ovlivní konkrétní situaci nepřítele v daném prostoru.

K těmto úkolům je výhodné používat jednotek a útvarů motostřeleckých svazků bojujících na směru plánovaného použití vzdušných výsadků.

Nejčastěji to bude vzdušný výsadek v síle do motostřeleckého praporu zesíleného protitankovými prostředky, hlavně bezzákluzovými děly, ženijní a chemickou jednotkou tak, aby byl schopen odrážet zteče nepřátelských tankových jednotek do přechodu vlastních vojsk.

Těchto vzdušných výsadků bude nejčastěji použito ihned za provedení atomovými údery s cílem využít jejich značného

ničivého a morálního účinku na vojska nepřítele.

Pro úspěšné použití vzdušného výsadku je však důležité, aby obsadil prostory atomových úderů dříve, než svěží síly nepřítele, které mohou mít za úkol obnovit narušenou obranu a vyplnit nebo přehradit vzniklé mezery.

V určitých podmínkách mohou být taktické vzdušné výsadky vysazovány bez předcházejících atomových úderů. Rozdíl v použití výsadků bude v tom, že vysazení bude provedeno do prostoru, který není bezprostředně obsazen nepřítelem.

V článku je řešeno použití taktických vzdušných výsadků po provedení atomových úderů do prostoru vysazení.

Vrtulníky jako dopravní prostředek vzdušných taktických výsadků jsou výhodné z mnoha důvodů. Předně mají možnost přistát v takovém terénu, kde normální dopravní letouny tuto možnost nemají, dále mají možnost přizemního letu s využitím terénních skrytů a krytů, velkou manévrovací schopnost a možnost převážet těžké zbraně, což dopravní letouny neumožňují.

Z těchto důvodů stále více vystupuje do popředí požadavek použití taktických vzdušných výsadků na vrtulnících.

Použití výsadku k ovládnutí a udržení předmostí na vodním toku

Při vedení soudobých útočných operací bude charakteristickým častý boj o ovládnutí vodních toků z chodu k zabezpečení vysokého tempa útočících vojsk.

Jedním z důležitých prostředků k plnění

těchto úkolů budou vzdušné výsadky, jejichž správné a včasné použití, jakož i důsledné a všestranné jejich zabezpečení bude jedním z důležitých úkolů vševojskových štábů.

Situace na frontě, za které může být vzdušný výsadek použit k ovládnutí předmostí, může být různá. Nejčastěji se může vyskytnout situace, kdy obrana na vodní překážce není nepřítelem zaujata a v tom případě se bude vysazení provádět na úseky terénu blízko vodní překážky. V případě, že nepřítel uspěl včas zaujmout obranu na řece, bude se provádět vysazení na takovou vzdálenost od vodní překážky, aby mohl výsadek s překvapením provést úder do týlu a boků nepřítele a ovládnout důležité přechody a terénní celky, které jsou důležité k ovládnutí předmostí.

V dalším případě, kdy bylo použito na uskupení nepřítele, který brání vodní překážku, atomových úderů, může být vzdušný výsadek vysazen přímo na předmostí za prostory atomových úderů.

Při plánování použití vzdušného výsadek k ovládnutí předmostí je důležité určit jeho velikost. Přitom je třeba vycházet z jeho předurčení, podmínek terénu, síly a složení vzdušného výsadek, doby jeho možné samostatné činnosti, jakož i možnosti podpory výsadek vojsky útočného uskupení armády.

Rozměry předmostí musí plně zabezpečovat vojska, která se budou přepravovat v daném úseku přes vodní tok, před přímou palbou nepřátelského dělostřelectva, kulometů a hlavně zabezpečovat jejich rozvinutí k vedení další bojové činnosti.

Jestliže je na vodním toku přepraviště, je výhodné volit prostor vysazení vzduš-

ného výsadek na obou březích, při čemž zůstává i nadále úkol pro hlavní síly výsadek ovládnout předmostí.

Bojová sestava výsadek v síle praporu může být zpravidla uskupena v jednom sledu a může se skládat z bojových sestav rot, zálohy a palebných prostředků, které zůstávají v přímé podřízenosti velitele praporu.

Při boji na předmostí je nutno, aby se výsadek rychlou a rozhodnou bojovou činností zmocnil důležitých terénních celků, komunikačních uzlů, obranných zařízení a jiných důležitých objektů, které jsou v blízkosti vodních toků, aby je nepřítel nemohl využít k vedení palby na přepraviště.

Při obraně získaného předmostí je třeba využívat co nejvíce přirozených překážek a na tankových směrech zřizovat minové výbušné zátarasy.

Hlavní pozornost je třeba věnovat protitankové obraně předmostí. Palebná postavení protitankového dělostřelectva je třeba volit na tankových směrech a protitankovou zálohu soustředit tak, aby mohla rychle zaujmout protitankové postavení na ohrožených směrech.

Systém paleb všech zbraní vzdušného výsadek při obraně předmostí musí být sladěný tak, aby zabezpečoval ničení přícházejícího nepřítele již před předním okrajem obrany předmostí, zvláště na bocích, které jsou přímknuty k vodnímu toku.

Plánování použití vzdušného taktického výsadek

Nejdůležitějšími opatřeními při přípravě vzdušného výsadek je organizace a plánování vysazení i bojové činnosti, organizace součinnosti a bojového zabezpečení, příprava vojsk a bojové techniky k vysazení a soustředění nutných materiálních prostředků.

Náčelníci všech stupňů, kteří organizují a uskutečňují přípravu vzdušného výsadek k vysazení, jsou povinni zabezpečit bezpodmínečně utajení. Za tím účelem se účastní na plánování vysazení a boje přesně vymezený počet funkcionářů.

Rozkazy a nařízení, týkající se vysazení a boje, se vydávají převážně osobním stylem, přičemž bojový úkol poddůstojníkům a vojákům se nesdílí dříve, než několik hodin před vysazením (nebo přistáním).

Plánování použití taktických vzdušných výsadek bude zpravidla provádět štáb armády na podkladě rozhodnutí velitele armády.

Kromě toho může být v jednotlivých případech pověřen organizací a zabezpečení použití taktického vzdušného výsadek i velitel divize, a to hlavně v tom případě, plánuje-li se použití výsadek v útočném pásmu jeho divize a z jeho jednotek.

Rozhodnutí k použití taktického výsadek musí být učiněno na základě zámyslu operace (boje), s ohledem na množství praporů ve svazku armády připravených pro vysazení z vrtulníků a na počty prostředků pro vysazení.

Nejpodrobněji se rozpracovává použití vzdušných výsadek při plnění bližšího úkolu armády v součinnosti s pozemními vojsky.

Ve svém rozhodnutí může velitel armády určit:

— množství, složení a dobu vysazení vzdušných taktických výsadek a prostory při jejich vysazení (přistání);

- výchozí prostor pro vysazení, dobu a způsob soustředění výsadků a vrtulníkových útvarů v tomto prostoru;
- síly a prostředky pro zabezpečení vzdušného výsadku a vrtulníků ve výchozím prostoru pro vysazení;
- opatření pro zabezpečení průletu vzdušného výsadku do prostoru vysazení a zpětného letu;
- úkoly pro zabezpečení vysazení a podporu bojové činnosti výsadku dělostřelectvem, raketovými zbraněmi, letectvem, chemickým vojskem apod.;
- organizaci součinnosti vzdušného výsadku s útočícími vojsky a letectvem;
- organizaci materiálního zabezpečení;
- organizaci spojení;
- pohotovost vzdušného výsadku a vrtulníků pro vysazení.

Organizace a příprava vzdušného výsadku k vysazení

Při organizaci vysazení vzdušných výsadků použitých na vrtulnicích je třeba dbát následujících zásad.

Výchozí prostory pro vysazování je nutno určovat tak, aby vrtulníkový útvar (jednotka) přilétal k vojskům (výsadku). Tím se dosáhne rychlosti v nakládání a v přípravě výsadku, což je jednou z důležitých podmínek jeho použití s překvapením.

Soustředění jednotky vzdušného výsadku je třeba provést v dobře skrytých prostorech, v blízkosti výhodných přistávacích ploch vrtulníků, avšak na takovou vzdálenost od nich, aby jedním atomovým úderem nebyla zničena jak vojska výsadku, tak i vrtulníky. Doba společného pobytu výsadku a vrtulníků v těchto prostorech musí být minimální.

Výchozí prostory pro vysazování se určují s ohledem na vzdálenost od vlastních vojsk a celkové hloubky přeletu s přihlédnutím na možnosti doletu vrtulníků.

Je výhodné určovat tyto prostory od vlastního předního okraje ve vzdálenosti 40–50 km, což zabezpečuje skryté rozmístění výsadku a vrtulníků proti pozemnímu pozorování nepřítele a současně zabezpečuje i minimální pobyt vrtulníků ve vzduchu při přeletu do prostoru vysazení.

Vlastní přípravu výsadku k přeletu a bojové činnosti po vysazení je možno rozdělit na část technickou a taktickou.

V technické části přípravy je třeba provést rozdělení osob a bojové techniky do vrtulníků s dodržením zásady zachování organických částí, vybavených výzbrojí a municí, aby tak byla ihned po vysazení zabezpečena bojová pohotovost jednotek.

Na základě rozhodnutí velitele armády zpracovává štáb „Plán pro použití vzdušných výsadků v útočné operaci“ a organizuje zabezpečení jejich vysazení a bojové činnosti.

Výhodným se jeví zpracovávat tento plán graficky na mapě s uvedením všech otázek spojených s organizací a zabezpečením vysazení a bojové činnosti výsadku.

V případě, že velitel armády pověří organizací a provedením vysazení taktického vzdušného výsadku velitele divize, z níž se výsadek vyčleňuje, určí, které letecké, raketové a dělostřelecké útvary budou vyčleněny pro zabezpečení vysazení a bojové činnosti vzdušného výsadku.

Velitel divize bude v tomto případě hlavním organizátorem provedení vzdušného výsadku.

Dále je třeba procvičit správné, rychlé a organizované nasedání a vysedání (vykládání bojové techniky a materiálu) z vrtulníků.

Vzhledem k tomu, že tato technická část přípravy výsadků se provádí s vojsky již v míru, dá se předpokládat, že této části příprav bude možno věnovat minimální část času, který má výsadek k dispozici.

Hlavní činnost v přípravě výsadku musí být zaměřena především k nastávajícímu bojovému úkolu.

Podle délky času k přípravě je možno volit různé formy přípravy. Účelná forma je praktické zaměstnání v terénu shodném s terénem v prostoru nadcházející bojové činnosti, nebo na speciálním cvičišti.

Před tímto zaměstnáním v terénu je nutno provést přípravu důstojníků. V ní je třeba rozebrat zvláštnosti použití taktických vzdušných výsadků, organizaci vysazení z vrtulníků, způsob dělostřeleckého a leteckého zabezpečení vysazení a bojové činnosti. Je účelné, aby se tohoto zaměstnání zúčastnili i velitelé vrtulníkových jednotek a představitelé dělostřelectva a letectva, zabezpečujících výsadek.

Se všemi příslušníky je nutné rozebrat otázky orientace po vysazení, signály pro spojení a určování cílů, bezpečnostní opatření, způsob provádění hygienické očisty a dezaktivace.

Po provedení všech přípravných opatření se výsadek soustřeďuje podle nařízení velitele, který výsadek organizuje a zabezpečuje, ve vyčkávacím prostoru pro vysazení, kde se provádějí poslední přípravy k vysazení a k nastávající bojové činnosti.

Tyto přípravy mohou spočívat hlavně v zabezpečení těchto otázek:

- *prověrka materiálního vybavení osob,*
- *vydání individuálních průkazníků,*
- *příprava a zabalení proviantu do speciál-*

ních obalů, chránících před radioaktivním prachem,

- *upřesnění způsobu nasednutí a vyseďnutí a prověření znalosti signálů,*
- *prověrka znalosti bojových úkolů.*

Zabezpečení průletu a vysazení

Zabezpečení průletu vzdušného výsadku, jeho vysazení a bojové činnosti organizuje velitel armády, popřípadě velitel divize.

Zde půjde především o důkladné zplánování součinnosti vzdušného výsadku s dělostřelectvem, letectvem a útočícími vojsky, hlavně s jejich předsunutými odřady.

Úkoly dělostřelectva:

- *zabezpečit průlet proudů vrtulníkoveho útvaru s výsadkem nad nepřátelskou bojovou sestavou do prostoru vysazení,*
- *zabezpečit vlastní vysazení a bojovou činnost výsadku,*
- *zabezpečit zpětný let vrtulníků po vysazení.*

Poznatky a zkušenosti ze cvičení ukazují, že pro zabezpečení průletového pásma je třeba umlčet palebné prostředky a živou sílu v šířce do 4 km a protiletadlových prostředků do 8 km. K tomuto úkolu je třeba použít jak dělostřelectvo útočící divize, v jejímž pásmu bude výsadek použit, tak i armády, popřípadě i sousedních divízi.

Abyste byla co nejvíce ztížena činnost nepřátelských radiolokačních prostředků, stíhacího letectva a protiletadlového dělostřelectva, jeví se nejvýhodnější výška letu pro vrtulníky 200—300 m.

Osa přeletu se určuje pokud možno v přímém, nejkratším směru z výchozího prostoru do prostoru vysazení.

Při sladování způsobu zabezpečení průletu vrtulníků je třeba upřesnit osu a pásmo průletu vrtulníků, výšku jejich letu a činnost dělostřelectva a letectva vzhledem k určeným čarám součinnosti. Těmito čarami mohou být přední okraj výchozích postavení vlastních vojsk a postavení obsazená nepřítelem, nebo výhodné terénní objekty a čáry.

Na základě nejnovějších údajů průzkumu je nutno upřesnit způsob umlčování nepřátelských odporů v průletovém pásmu dělostřelectvem a sladit činnost letectva pro umlčení nepřítele a pro ochranu vrtulníků.

I když je předem činnost dělostřelectva k zabezpečení průletu vrtulníků zpláno-

vána, je třeba si uvědomit, že předvídat všechny palby není možné vzhledem k vývoji situace na frontě. Za tím účelem je výhodné vyčlenit představitele dělostřelectva se spojovacím prostředkem přímo do vzdušného výsadku, který ještě během průletu upřesňuje cíle dělostřelectvu, které je vyčleněno k zabezpečení průletu výsadku.

Hlavním úkolem dělostřelectva, vyčleněného pro zabezpečení průletu vzdušného výsadku, bude umlčovat a ničit nepřátelské odpory, a to hlavně protiletadlové a dělostřelecké baterie a kulometné jednotky jak v pásmu průletu, tak i na jeho bocích.

Zvláštností v činnosti tohoto dělostřelectva je ta skutečnost, že palby k zabezpečení průletu musí být vedeny do doby přeletu výsadku nad vlastními vojsky k ničení nepřátelských odporů čelně, v dalším však vzhledem k ohrožení palbou vlastního výsadku, bočně před proudy vrtulníků a hlavně pak na boky průletového pásma.

Proto je třeba, aby přímo ve vrtulnicích byly připraveny kulometry, kterými by mohla být vedena účinná palba na oživlé nebo neumlčené nepřátelské odpory a tak prováděno bezprostřední zabezpečení vrtulníků.

Mezi dělostřelectvem a vzdušným výsadkem je nutno upřesnit dobu přeletu, signály o průletu nad vlastními vojsky, signály pro určování cílů a vedení nebo zastavení palby a další otázky součinnosti podle konkrétní situace.

Při organizaci součinnosti s letectvem půjde hlavně o tyto otázky:

- *stanovení leteckého svazku (útvaru), který odpovídá za ochranu vzdušného výsadku a způsob provedení ochrany,*
- *stanovení leteckého svazku (útvaru), který odpovídá za ochranu vzdušného výsadku a způsob provedení ochrany,*
- *které prostředky PVO brání plochy vzletu,*
- *doba, způsob a objekty, na které budou provedeny atomové úder v pásmu průletu i v prostorech vysazení,*
- *způsob ochrany proudů vrtulníků během přeletu do prostoru vysazení a během zpátečního letu,*

- pásmo průletu, výška a doba průletu vrtulníků,
- signály součinnosti s letectvem.

Důležitým faktorem při ovládnutí vodního toku s použitím vzdušného výsadku je zabezpečení součinnosti výsadku s útočícími pozemními vojsky, a to hlavně s jejich předsunutými odřady.

Při této organizaci součinnosti se upřesňuje úkol a charakter bojové činnosti vzdušného výsadku po přistání. Určuje se, jaké objekty ve prospěch výsadku bude umlčovat dělostřelectvo a jeho podpora během boje výsadku, jakož i způsob a přerušení palby dělostřelectva velitelem vzdušného výsadku.

Dále je třeba určit, které předsunuté odřady a útvary útočících vojsk vyjdou do prostoru bojové činnosti vzdušného výsad-

ku, orientační čas příchodu a způsob činnosti jejich palebných prostředků při příchodu do prostoru bojové činnosti vzdušného výsadku, jakož i další činnost výsadku po sloučení s vlastními vojsky.

S velitelem předsunutého odřadu, který vyjde do prostoru činnosti vzdušného výsadku, je třeba upřesnit tyto otázky:

- směr postupu předsunutého odřadu (PO),
- složení PO a úkoly, které musí výsadek splnit v jeho prospěch,
- signály pro setkání, poznání a udávání cílů,
- způsob společné bojové činnosti po setkání.

Vzhledem k těmto úkolům je výhodné zařazovat zástupce velitele předsunutého odřadu do sestavy výsadku, čímž je zabezpečena lepší součinnost výsadku s PO.

Činnost vzdušného výsadku po vysazení

Způsob vysazení a činnost výsadku je závislá na tom, zda se provádí vzápětí za atomovým úderem, nebo bez použití atomového úderu.

V tom případě, kdy výsadek je vysazován po předcházejícím atomovém úderu, je třeba provést následující úkoly:

- již při přiblížení se výsadku do blízkosti atomového úderu musí provést dosimetristé radiační průzkum vzduchu, určit skutečné epicentrum atomového výbuchu a stupeň radiace v plánovaných prostorech vysazení,
- velitel vrtulníkového útvaru na základě radiační a taktické situace upřesní přistávací plochy výsadku a vydá rozhodnutí pro přistání vrtulníků,
- jestliže na základě vyhodnocení radiační a taktické situace nebude možno provést vysazení do plánovaných prostorů, je třeba žádat velitele divize (armády) o povolení vysazení do záložních prostorů.

Vzdušný výsadek po přistání rychle vysedne, vyloží bojovou techniku a zaujme bojovou sestavu k plnění daného úkolu. Velitel výsadku vysílá radiační průzkum ke zjištění stupně zamoření v prostoru nadcházející bojové činnosti výsadku a současně vševojskový průzkum na předpokládané směry příchodu nepřátelských záloh.

Podle konkrétních terénních podmínek a radiační situace, jakož i činnosti nepřitele,

upřesňuje velitel výsadku rajóny obrany jednotek.

Činnost výsadku se zaměří hlavně na to, aby zabránil příchodu nepřátelských záloh z hloubky a udržel předmostí (přechody přes vodní tok) do příchodu vlastních jednotek.

Dělostřelectvo a raketové prostředky vyčleněné k podpoře bojové činnosti vzdušného výsadku ničí zálohy nepřitele přesunující se k prostoru vysazení a podporuje boj výsadku podle vyžádání paleb představitelem dělostřelectva, který je v sestavě vzdušného výsadku. Současně zabezpečuje v součinnosti s letectvem zpětný let vrtulníkové jednotky (útvary) do vlastního týlu.

Během boje na udržení obsazeného prostoru (úseku) navazuje velitel vzdušného výsadku spojení s velitelem předsunutého odřadu, který má za úkol sloučit se s výsadkem, upřesnit s ním otázky součinnosti podle konkrétní situace se zaměřením na zabezpečení setkání a další společné bojové činnosti.

Podle výsledku bojové činnosti výsadku a vlastních vojsk a po splnění bojového úkolu vyvádí se vzdušný výsadek podle rozhodnutí velitele divize (armády) z boje do určeného prostoru, kde se organizuje, doplňuje materiálem a bojovou technikou a připravuje se k plnění dalšího bojového úkolu.

Závěr

V soudobém útočném boji (operaci) budou mít vzdušné taktické výsadky velký význam k zabezpečení vysokých temp útočícím vojskům. K plnění těchto úkolů budou často používány organické jednotky divizí útočící armády na vrtulnících. Bude proto třeba, aby těmto otázkám byla věnována značná pozornost ze strany našich velitelů a štábů, tyto otázky byly komplexně procvičovány při taktických cvičeních a tak získané praktické poznatky a zkušenosti byly podkladem k rozvíjení těchto otázek.

Авторы кратко характеризуют организацию и планирование воздушных десантов, называя мероприятия, при помощи которых обеспечивается их применение во взаимодействии с сухопутными войсками.
